

SI AK LESNY

ROZSA VET
28 08 2007

VTÁČIA KRIMINALITA

A INÁ NELEGÁLNA ČINNOSŤ, KTOREJ OBEŤOU SÚ VTÁKY

ÚVOD

Vtáky sú a vždy boli neodmysliteľnou súčasťou krajiny, reprezentujúc nenahraditeľnú zložku prírodného bohatstva. Väčšina druhov, ktoré sa vyskytujú na našom území, tu aj pravidelne hniezdi, no prítomnosť niektorých druhov je obmedzená len na určité obdobie roka, kedy sa u nás zdržujú migrujúce jedince. Bohužiaľ, často sa stretávame s tým, že pôvodné i tiahnuce druhy sa stanú obeťou úmyselnej nelegálnej činnosti. V takomto prípade sa môže jednať o trestný čin alebo priestupok, v závislosti od toho, k porušeniu akých právnych predpisov došlo a vzhľadom na rozsah skutku, ktorý sa vyčísluje spravidla spoločenskou hodnotou živočíchov. Pre trestné činy sa v tomto prípade zaužíval pojem „vtáčia kriminalita“.

Lesohospodárske práce, poľnohospodárska činnosť, ale aj športové či iné aktivity človeka v krajine môžu spôsobiť napríklad vyrušenie počas hniezdenia a následné opustenie znášky, prípadne priame zničenie hniezda a usmrtenie mláďat.

Na Slovensku sa tejto problematike venuje intenzívna pozornosť od roku 2002. Vďaka spolupráci štátnej správy, tretieho sektora, ale aj verejnosti, sa podarilo realizovať množstvo aktivít zameraných na prevenciu, riešenie a elimináciu konkrétnych prípadov. Napriek tomu však počet odhalených skutkov predstavuje iba veľmi malé percento zo všetkých nelegálnych činov tohto druhu – reálny počet obetí je niekoľkonásobne vyšší. Náročný proces vyšetřovania prípadov má za následok ich nízku objasnenosť.

Nelegálna činnosť môže byť páchaná **úmyselne** alebo **neúmyselne**.

Úmyselná nelegálna činnosť môže mať niekoľko dôvodov, od nenávisťi plynúcej z nedostatočných vedomostí o biológii druhov, cez intoleranciu a súkromné či obchodné záujmy, až po vlastné potešenie a prospech.

LEGISLATÍVA

Slovenská republika je viazaná niekoľkými medzinárodnými dohovormi, ktoré sa týkajú ochrany voľne žijúcich druhov živočíchov, vrátane vtákov. Zároveň sú pre nás záväzné smernice a nariadenia Európskej únie, ktoré boli v rôznej miere implementované do národnej legislatívy.

Medzinárodné dohovory

- ▶ Dohovor o biologickej diverzite
- ▶ Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam, najmä ako biotopy vodného vtáctva
- ▶ Dohoda o ochrane netopierov v Európe
- ▶ Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES)
- ▶ Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov
- ▶ Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva
- ▶ Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť
- ▶ Dohoda o ochrane africko-euroázijských druhov sťahovavého vodného vtáctva

Legislatíva Európskej únie

- ▶ Nariadenie Rady (ES) č. 338/1997 z 9. decembra 1996 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi
- ▶ Nariadenie Komisie (ES) č. 359/2009 z 30. apríla 2009, ktorým sa pozastavuje dovoz exemplárov určitých druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín do Spoločenstva.
- ▶ Nariadenie Komisie (ES) č. 865/2006 zo 4. mája 2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá týkajúce sa vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi.
- ▶ Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 1979/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtácoch - Birds Directive)
- ▶ Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 1992/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch - Habitats Directive)
- ▶ Smernica Rady 1999/22/ES z 29. marca 1999 o chove voľne žijúcich živočíchov v zoológických záhradách

Národná legislatíva

- ▶ Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
- ▶ Vyhláška č. 579/2008 Z. z., ktorá je doplnením Vyhlášky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších predpisov
- ▶ Zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ▶ Vyhláška č. 110/2005 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ▶ Zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ▶ Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 344/2009, ktorou sa vykonáva zákon o poľovníctve
- ▶ Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov
- ▶ Zákon č. 193/2005 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti

KONKRÉTNÉ FORMY NELEGÁLNEJ ČINNOSTI

Odstrely

Odstrely sú najčastejšou formou nelegálnej činnosti, poranenie strelnou zbraňou má prevažne smrteľné následky. Najčastejšie je používaná broková zbraň,

ďalej guľová a vzduchová zbraň.

Zriedkavé nie sú ani prípady použitia strelnej zbrane na likvidáciu hniezd.

foto: J. Lengyel

foto: L. Deutschová

🕒 Len veľmi zriedkavo sa podarí jedince po rehabilitácii vypustiť späť do voľnej prírody, tak ako to bolo v tomto prípade.

🕒 RTG vyšetrenie preukázalo v tele samice orla kráľovského, nájdenej v roku 2007 v katastri obce Radvaň nad Dunajom, prítomnosť 5 brokov. Ak obeť útoku strelca prežije, často sa z nej stáva trvalý hendikep a v prípade, že jedinec nie je utratený, strávi zvyšok svojho života v chovnom zariadení.

➡ Prípád z mája 2007, zaznamenaný pri obci Sokolce – páchatel' tu na úseku vyše 2 km vystrelal všetky hniezda v stromoradi, čoho dôsledkom bolo usmrtenie troch samíc myšiarky ušatej, sediacych v hniezde na násade vajec (viď foto), dvoch mláďat sokola myšiara a jedného mláďaťa vrany túlavej. V dôsledku strelby došlo tiež k opusteniu hniezda obsadeného kriticky ohrozeným druhom – sokolom rárohom. Na fotografii vidno aj projektily uviaznuté v kôre stromu. V niektorých oblastiach je z dôvodu nedostatku hniezd v remízках a vetrolamoch druhová rozmanitosť vtákov veľmi nízka.

foto: J. Chavko

foto: J. Chavko

foto: J. Chavko

☹ Kaňa sivá patrí medzi druhy, ktoré sa na našom území vyskytujú iba v zimnom období, živí sa prevažne hrabošmi. Táto samica bola zastrelená v januári 2008 v katastrálnom území obce Majcichov, kde bolo zaznamenaných viacero prípadov (12 usmrtených kaní močiarnych zavesených za nohy vo vinohrade za účelom plašenia škorcov, vykladanie otrávených vajec). Územie na rozhraní katastrov obcí Slovenská Nová Ves, Voderady a Majcichov možno nazvať

i trojuholníkom smrti, pretože sa tu opakovane našli usmrtené jedince rôznych druhov vtákov alebo otrávené návnady. Alarmujúci je prípad samice orla kráľovského, ktorá v tomto území lovila - bola nájdená otrávená niekoľko sto metrov od hniezda, na ktorom od hladu uhynuli aj jej mláďaťá. Podobná situácia je však aj vo viacerých iných oblastiach, predovšetkým v nížinách Slovenska.

☹ Kormorán je prenasledovaný najmä rybármi. Hlavnou príčinou nízkeho stavu rýb sú však najmä nevyhovujúce podmienky na rozmnožovanie a migráciu v dôsledku bariér na vodných tokoch, ich regulácie, zmeny vodného režimu a degradácie podmienok pôvodného prostredia.

foto: archív SOS/BirdLife Slovensko

foto: R. Jureček

☹☹ Myšiak lesný, usmrtený strelnou zbraňou. Tento druh je mylne považovaný za významného predátora poľovnej zveri, prevažnou zložkou jeho potravy sú však drobné zemné cicavce, ako napovedá aj jeho názov.

foto: R. Jureček

foto: L. Deutšchová

foto: T. Snajdár

☹ Mláďa myšiarky ušatej, postrelené brokovou zbraňou v intraviláne Šale. V dôsledku zranenia jej muselo byť amputované krídlo, čím sa zo sovy stal trvalý hendikep.

☹ Kaňa popolavá, pravdepodobne postrelená guľovnicou, napriek poskytnutiu odbornej pomoci uhynula v dôsledku rozsahu zranenia. Prípád sa stal v okrese mesta Nitra, kde bola kaňa krúžkovaná ako mláďa mesiac pred tým, ako uhynula.

foto: J. Šnajdárová

☛ Kaňa močiarna, ktorej poranenie bolo spôsobené strelnou zbraňou, vďaka odbornej starostlivosti sa jedinca po niekoľkomesačnej rehabilitácii podarilo vypustiť do voľnej prírody.

foto: J. Chavko

☛ Sokol rároh, v tele ktorého sa našli dva uviaznuté olovené broky, napokon uhynul na následky bakteriálneho ochorenia. Takéto prípady, kedy RTG vyšetrenie preukáže staršie strelné zranenia a prítomnosť brokov či úlomkov projektilov napriek tomu, že aktuálne zranenie, resp. príčina úmrtia, má iný charakter (náraz do prekážky, úhyn na stĺpe 22 kV vedenia v dôsledku zásahu elektrickým prúdom), nie sú vôbec zriedkavé. Do tela živočích sa môže uvoľňovať olovo, alebo iné nebezpečné látky, prípadne má uviaznutý projektil alebo úlomok za následok aj obmedzenie normálnych životných funkcií a schopností.

foto: L.Deutschová

☛ Prítomnosť brokov bola potvrdená aj v tele samice sokola sťahovavého, nájdenéj v roku 2010 v Bratislave, ktorá bola po krátkej rehabilitácii vypustená do voľnej prírody.

foto: J. Chavko

☛ Ďalší prípad, ktorým sa zaoberala polícia. V katastri obce Vlčany bolo nájdených niekoľko desiatok tiel myšiakov lesných, usmrtených pravdepodobne strelnou zbraňou.

Otravy

Jedná sa o prípady, kedy v dôsledku ľudskej činnosti dôjde k otrave živočícha. Významným problémom s rastúcou tendenciou sú už niekoľko rokov otravy nielen na Slovensku, ale aj v mnohých ďalších krajinách. V prípade priamej otravy obeť skonzumuje návnadu, ktorou býva jedom kontaminovaný kadáver zvieratá (prasa, zajac, holub), prípadne vajcia. Vykladanie otrávených návnad sa v poslednom čase stalo veľmi rozšíreným spôsobom pytlactva, s cieľom nezákonnej likvidácie šeliem, dravých vtákov, psov a mačiek. Najpoužívanejším jedom je v súčasnosti karbofurán, veľmi účinný už v nízkych koncentráciách, zabíja

prakticky okamžite – obeť majú často prázdny žalúdok a zomierajú priamo pri konzumovanej návnade. Bolesť smrť nastáva v dôsledku udusenía, spôsobeného ochrnutím dýchacieho svalstva. Karbofurán je súčasťou pesticídnych prípravkov, ktorých dovoz a používanie je od roku 2009 na území celej Európskej únie zakázané. Mnohé druhy sú natoľko vzácne, že tento spôsob nelegálnej činnosti ohrozuje ich prežitie vo voľnej prírode. Konzumácia otrávenej návnady máva často fatálne následky aj pre domáce zvieratá.

📍 V marci 2009 bol odhalený historicky najrozsiahlejší prípad hromadnej otravy, v blízkosti obce Malženice. Obhliadka miesta činu, ktorého rozloha dosiahla až 1 km², trvala vyše týždňa. Vo vzorkách bola potvrdená prítomnosť karbofuránu. Bilancia tejto masakry je alarmujúca, celkovo zahynulo 22 obetí: 4 jedince sokola rároha, 16 myšiakov lesných, 1 myšiak severský, 1 sokol myšiar.

📍 Ako návnada boli v prípade hromadnej otravy pri Malženicach použité kadávery holubov a zajacov.

foto: M. Buček

foto: J. Tomeček

☛ Dva prípady, kedy sa obeťou otravy stal myšiak lesný, jedince uhynuli okamžite, priamo pri kontaminovanej návnade. Typickým príznakom otravy je, že obeť leží na chrbte a má natiahnuté, křčovito zovreté pazúry, nakoľko zomierala v křči, udusením. V prípade použitia karbofuránu je tiež typické fialové sfarbenie návnady.

foto: archív SOP SR

☛ 10 kadáverov myšiaka lesného bolo nájdených v apríli 2009 pri Hurbanovej Vsi, v rôznom štádiu rozkladu, ukrytých v krovinatom poraste, čo svedčí o tom, že páchatel' sa na miesto vracal a „odpratával“ obeť svojej činnosti. V tomto prípade bola v analyzovaných vzorkách potvrdená prítomnosť nielen karbofuránu, ale aj DDT!

foto: L. Deuschová

☛ Zarážajúce sú výsledky výskumov napríklad z Bulharska, kedy bola potvrdená prítomnosť cudzorodej chemickej látky v telách viacerých vtákov, ktoré boli nájdené pod stožiarom elektrického napätia a zahynuli v dôsledku zásahu elektrickým prúdom (na fotografii myšiak lesný).

foto: M. Lehoický

☛ Usmrtený orol skalný, nájdený v roku 2010, v tele ktorého bola potvrdená prítomnosť karbofuránu.

foto: L. Deutschová

☞ Samec orla kráľovského, nájdený v roku 2008 pri Horných Orešanoch, otrávený karbofuránom. Orol kráľovský patrí medzi druhy, ktoré sa živia aj uhynutými živočíchmi a v prírode tak plnia veľmi dôležitú sanitárnu funkciu. Patria sem aj ďalšie vzácne druhy, ktoré sú častými obeťami otráv: orliak morský, orol skalný, haja červená, haja tmavá, myšiak lesný, myšiak severský, sokol rároh.

foto: J. Chavko

☞ Používané sú aj vajcia hydiny, do ktorých sa injekčne aplikuje jed a miesto vpichu sa prekryje voskom. Na fotografii je vidno piktogram upozorňujúci na toxicitu návnady, nie každý páchatel' však toto upozornenie na vajce umiestni.

foto: J. Lengyel

☞ V dôsledku nesprávnej aplikácie rodenticídov (prípravky na hubenie hlodavcov), ktoré by mali byť podľa pokynov výrobca sypané priamo do dier, dochádza k úhynu škodcov na povrchu pôdy. Vtáky sa môžu otráviť buď skonzumovaním jedu, alebo otráveného hlodavca (nepriama otrava predovšetkým myšolovných druhov ako myšiak lesný, sokol myšiar, sokol červenonohý, volavka popolavá, volavka biela, kaňa popolavá, kaňa sivá, kaňa močiarna, myšiarka ušatá).

foto: J. Chavko

☞ V blízkosti obce Lehnice bola v dôsledku nesprávnej aplikácie rodenticídov na okolitých poliach zlikvidovaná celá lokálna populácia v súčasnosti veľmi vzácného sokola červenonohého. Príčinou úhynu mláďat bola buď konzumácia otrávených hlodavcov, ktoré na hniezdo priniesli dospelé jedince alebo nedostatok potravy v prípade, že sa otrávil rodičový pár. Sokol červenonohý sa živí aj hmyzom, preto je všeobecne veľmi citlivý na chemizáciu prostredia, ktorá má za následok úbytok hmyzu.

foto: T. Szabó

foto: T. Szabó

Prípád z roku 2008, kedy došlo k úhynu viacerých druhov (volavka biela - foto vľavo) v dôsledku nesprávnej aplikácie rodenticídov (foto vpravo) pri obci Kalná nad Hronom.

Vykrádanie hniezd

V prípade tohto druhu nelegálnej činnosti dochádza k odcudzeniu vajec alebo mláďat. Vykrádané sú hniezda druhov atraktívnych z chovateľského hľadiska (sokol sťahovavý, sokol rároh, orol kráľovský, orol skalný, jastrab lesný). Dôvodom tiež môže byť zámer priniesť do chovu geneticky čisté a vitálnejšie jedince. Vykrádanie v období od polovice 70-tych do konca 80-tych rokov 20. storočia rozhodujúcou mierou prispelo k takmer úplnej likvidácii populácie sokola rároha v celom areáli výskytu v Európe. Tento negatívny trend sa podarilo na Slovensku zvrátiť aj vďaka organizovanému, systematickému stráženiu hniezd, na ktorom sa podieľali stovky dobrovoľníkov. Okrem stráženia hniezd, ktoré sa každoročne realizuje aj s využitím modernej techniky, majú veľký význam pri prevencii tohto druhu nelegálnej činnosti aj reštrikčné opatrenia pre chovateľov. Vo všetkých prípadoch, kedy sa podarilo páchatela zadržať, bolo preukázané spojenie so združením sokoliarov. Pri transporte mnoho jedincov uhynie, tie čo prežijú sú zväčša predané do

krajín z celej Európy, konečným odberateľom sú často krajiny Arabského polostrova, kde má sokoliarstvo veľmi dlhú tradíciu.

foto: J. Chavko

V roku 2001 sa podarilo zadržať páchatela – českého sokoliara, ktorý z hniezda orla skalného odcudzil jedno mláďa. Páchatel bol právoplatne odsúdený a v nápravno-výchovnom zariadení strávil jeden rok.

foto: J. Chavko

foto: J. Chavko

Prázdne hniezdo sokola sťahovavého (vľavo), vykradnuté v roku 2006. Páchatela sa podarilo zadržať vďaka aktívnej dlhodobej spolupráci ochranárov s políciou na slovensko-maďarskej hranici. Sokoliar sa snažil prepašovať 6 mláďat sokola sťahovavého a 1 mláďa krkavca čierneho do Maďarska, kde mal mláďatá prevziať priekupník - sokoliar z Rakúska. Všetky pochádzali z voľnej prírody a vďaka okamžitému zásahu polície a ochranárov sa im podarilo vrátiť do hniezd (vpravo). Páchatelovi bol udelený trest odňatia slobody v trvaní jedného roka.

foto: J. Chavko

📍 Hniezdo orla kráľovského v okrese Senica, z ktorého boli v roku 2009 odcudzené tri mláďatá.

foto: J. Kicko

📍 Mláďa orla kriklavého na hniezde – v roku 2009 bolo vykradnuté hniezdo tohto druhu v Tatranskom národnom parku.

Odchyty a vykladanie pascí

Cieľom umiestňovania pascí v krajine je, tak ako v prípade vykladania otrávených návnad, likvidácia tzv. škodnej zveri, najmä predátorov, ako sú lasicovité šelmy, túlavé psy a mačky, ale aj dravé vtáky. Na použitie povolených odchyťových zariadení je potrebná výnimka zo zákona, ktorú je jej držiteľ povinný mať v čase vykonávania odchyty pri sebe.

➔ Nášlapné pasce (sklapovacie železá, alebo tiež čeluste) sú založené na princípe neselektívneho odchyty a spôsobujú závažné poranenia. Ich používanie je zakázané v celej Európskej únii. Do pasce umiestňujú páchatelia rôzne návnady. Obetou takejto pasce sa môže stať nie len domáce zviera, ale tiež človek, ktorému takéto zariadenie môže spôsobiť závažné poranenie.

foto: J. Lengyel

foto: J. Chavko

ⓘ Myšiak lesný, ktorému pasca spôsobila smrteľné zranenie.

foto: L. Deutchová

ⓘ Jastrabie koše sú v zmysle zákona považované za zariadenia na odchyty dravcov, na použitie ktorých je potrebná výnimka

foto: J. Lengyel

ⓘ Tomuto jedincovi myšiaka lesného musela byť amputovaná končatina v dôsledku závažného zranenia, spôsobeného nášlapnou pascou a stal sa z neho trvalý hendikep.

foto: L. Deutchová

ⓘ Toto odchyťové zariadenie je možné ovládať zo vzdialenosti aj niekoľko sto metrov.

foto: J. Dobšovič

Ornitologická sieť na odchyt rôznych druhov vtákov.

foto: J. Dobšovič

Dovoz, vývoz, obchodovanie, držba

foto: archív ŠOP SR

foto: archív ŠOP/BirdLife Slovensko

foto: archív ŠOP SR

Tento druh nelegálnej činnosti súvisí s odchytom i vykrádaním hniezd a týka sa samozrejme druhov atraktívnych z chovateľského hľadiska (rôzne druhy dravcov, papagáje, glezgy, stehlíky a i.). Odchytávané a vykrádané druhy sú prevažne pašované do susedných krajín a využívané na rôzne účely – odchov, ďalší predaj, rozmnožovanie, zbierky a pod.

foto: A. Zacharová

🕒 V roku 2010 bola odhalená nelegálna držba jastraba lesného a sokola myšiara.

foto: A. Zacharová

Ničenie hniezda / hniezdneho biotopu, vyrušovanie

foto: J. Chavko

foto: J. Chavko

foto: J. Chavko

📌 K ohrozeniu hniezdenia prostredníctvom vyrušovania počas jeho priebehu alebo k likvidácii hniezda, či biotopu, môže dôjsť **úmyselne** (napríklad už spomínaným vystrelovaním či vykrádaním hniezd, ich cieľenou likvidáciou napríklad z dôvodu znečisťovania okolia vtáčim trusom, ale aj vyrušovaním počas fotografovania či filmovania hniezdiacich jedincov) alebo **neúmyselne** najčastejšie v dôsledku týchto činností: lesohospodárske, poľnohospodárske a rekonštrukčné práce, neusmernený pohyb návštevníkov – turistika, horolezectvo, vypaľovanie trávy a pod.

☛ Spolupráca s užívateľmi pozemkov umožňuje efektívnu ochranu hniezda, napríklad vyznačením bezzásahovej zóny v jeho okolí počas hniezdenia, prostredníctvom umiestnenia oplôtku.

AKO MÔŽETE POMÔCŤ

Na Slovensku sú všetky druhy vtákov (okrem holuba domáceho) zákonom chránené, preto by s jedincami mali manipulovať len osoby na to poverené zo zákona (pracovníci Štátnej ochrany prírody SR, úradov životného prostredia, Policajného zboru SR, Slovenskej inšpekcie životného prostredia (SIŽP), členovia dobrovoľnej stráže prírody, držiteľia osobitnej výnimky). V zmysle zákona je potrebné nahlásiť nález chráneného živočícha príslušnému obvodnému úradu životného prostredia. V mnohých prípadoch môže byť manipulácia s usmrteným živočíchom nebezpečná – napríklad ak sa jedná o jedom kontaminovanú návnadu. Ak máte podozrenie, že došlo k spáchaniu nelegálnej činnosti, môžete ako občan – fyzická osoba, podať podnet na príslušný úrad životného prostredia,

SIŽP, alebo na príslušné oddelenie Policajného zboru. V takomto prípade je potrebné uviesť čo najviac známych faktov (presná lokalizácia miesta, čas zistenia, popis, následok, dôkazy, prípadné informácie o páchatelovi) a pripojiť fotodokumentáciu. V prípade, že ste podnet podali na nesprávnu inštitúciu (napríklad na políciu a v prípade šetrenia sa zistí že sa nejedná o trestný čin, ale iba priestupok), postúpi táto prípad kompetentnému orgánu, ktorý bude v zmysle zákona pokračovať vo vyšetrovaní. Vždy je však ideálne, ak sa pred ďalšími krokmi poradíte s kompetentnými orgánmi, kde pracujú skúsení odborníci. Lehoty na spracovanie takýchto podaní sú presne špecifikované v zákonných predpisoch.

foto: S. Šenk

foto: B. Pospíšilová

☛ Myšiarka ušatá (foto vľavo) a sokol myšiar (foto vpravo) patria medzi druhy hniezdiace v blízkosti ľudských obydľí. Predovšetkým počas hniezdného obdobia nie sú zriedkavé prípady, kedy sa ľudia pri náleze vtáčaťa mylne domnievajú, že sa jedná o zraneného, prípadne opusteného jedinca a bez predchádzajúcej konzultácie s odborníkom ho vezmú do vlastnej opatery. Takýto postup je však nesprávny – mláďatá sa počas prvých dní po opustení hniezda potulujú v jeho okolí, pričom často výraznými hlasovými prejavmi upozorňujú na svoju prítomnosť rodičov, ktorí ich krmia.

☛ Pre voľne žijúce druhy predstavujú nebezpečenstvo v krajine aj bariérové prvky (presklené plochy bez zvyrazňujúcich prvkov, elektrické vedenia, cestné komunikácie, veterné elektrárne).

OCHRANA DRAVCOV NA SLOVENSKU

Ochrana dravcov na Slovensku (Raptor Protection of Slovakia - RPS) je mimovládna organizácia - občianske združenie, ktorá sa už od roku 1975 systematicky venuje výskumu a ochrane voľne žijúcich dravých vtákov a sov na celom území Slovenska.

Medzi naše aktivity patrí:

- ▶ praktická ochrana a výskum; pravidelný, koordinovaný monitoring stavu populácií dravcov a sov a ich biotopov, vytváranie náhradných hniezdných príležitostí (výroba a inštalácia hniezd a búdok), stráženie hniezd, vytváranie potravných príležitostí (reštitúcia sysla pasienkového), analýza potravných zvyškov, sledovanie priebehu hniezdenia a faktorov ohrozenia
- ▶ kontrola a riešenie najzávažnejších problémov a negatívnych antropických faktorov ohrozujúcich populácie dravých vtákov a sov; spolupráca s energetickými spoločnosťami pri riešení problematiky úmrtí vtákov v dôsledku zásahu elektrickým prúdom, prevencia a riešenie prípadov nelegálnej činnosti, ktorej obeťou sú vtáky, vyhlasovanie a vytváranie ochranných zón v okolí hniezd chránených druhov
- ▶ vzdelávanie verejnosti; vydávanie informačných materiálov, organizovanie odborných prednášok a prezentácií, poskytovanie informácií prostredníctvom médií, zvyšovanie odbornej úrovne členskej základne

- ▶ rozvoj spolupráce so zainteresovanými skupinami (poľovníci, užívatelia pôdy, lesníci, mestá a obce, horolezci a pod.), ďalšími mimovládnymi organizáciami a so štátnou správou
- ▶ príprava, resp. modifikácia legislatívnych predpisov, zabezpečovanie a kontrola ich rešpektovania a uplatňovania v praxi, participácia na procesoch správnych konaní

foto: L. Deuschová

© **Ochrana dravcov na Slovensku**, Kuklovská 5, 841 04 Bratislava, Tel./Fax: 02/555 73 440, dravce@dravce.sk
www.dravce.sk, www.chvu.dravce.sk, www.vtaciakriminalita.sk - Text: Lucia Deuschová, Jozef Chavko

Ďakujeme všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispievajú k prevencii, riešeniu a eliminácii prípadov nelegálnej činnosti, ktorej obeťou sú vtáky. Poďakovanie patrí predovšetkým týmto pracoviskám, zariadeniam a jednotlivcom: Jozef Lengyel, Alena Zacharová, Správy CHKO: Dunajské luhy, Malé Karpaty, Strážovské vrchy, Správa NP Slovenský raj, Havran - spoločnosť na záchranu zranených a osirelých voľne žijúcich zvierat, Záchraná a rehabilitačná stanica Zázrivá, Prezídium Policajného zboru SR.

Tento materiál bol vydaný v rámci projektu EN-2009-022 „Implementácia Smernice o vtákoch s dôrazom na elimináciu vplyvu vtáčej kriminality na populácie voľne žijúcich vtákov na území Slovenska“, podporeného prostredníctvom nadácie EkoPolis z Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

